

Pointer fra Kjeld Fredens bog "Læring med kroppen forrest" 2018

John Dewey skrev for mere end 100 år siden (1902):" Hvorfor studerer vi ikke tegning, musik, naturen og manuelle færdigheder?

Standardløsningen på børn/unges problemer er flere timer i dansk og matematik, så de kan blive bedre til at stave korrekt, skrive med indhold og med glæde læse det, de voksne vil have, de skal læse.

Paul Auster skriver – små tilfældigheder kan få store konsekvenser og forudseenhed kan også blive afgørende. Han skriver også, at den kunstneriske proces lærer os at lukke op for indsigt, at der er mere end en vej at gå (Ref roman "4321")

Børn er – ifølge et holistisk tænkning – noget i kraft af, hvem de er, hvor de er og hvad de kan. Individets udvikling er ikke iboende medfødte anlæg for fx matematik. Nej udviklingen sker i samspil med omgivelserne. Dette kaldes for embodiment, hvor kroppen er brobygger mellem hjerne og omverden.

At arbejde med kunst tilføjer særlige former for tænkning: vedholdenhed, refleksion, evnen til at lære af fejltagelser, opfindsomhed og forestillingsevne.

At besidde visdom og ikke kun kognition/intelligens kan beskrives således: visdom handler om at kunne tage bestik af situationen og vurdere, om og i hvilken udstrækning beslutninger skal føres ud i livet. Visdom udbygges hele livet igennem alle lag, oplevelser, udfordringer m.m.

Vi dyrker intellektet på bekostning af personlige relationer (McLean & Elkind 2003)

Mentale forhold verbaliseres med substantiver. Processer med verber. Læring = substantiv. At blive undervist og tilegne sig er verber og dermed processer. (KS)

Omgivelser former mennesker – vi ser, oplever, implemterer, handler og reflekterer, vi assimilerer Jean Piaget. Går vi videre og modtager nye impulser og inddrager dem akkomoderer vi.

Motorisk udvikling er et resultat af samspil mellem hjerne, krop og den omverden, hvori udviklingen finder sted.

Motorisk adfærd handler om at kunne styre sin krop, perception, emotioner, kognitive processer, bevidst handling og socialt samspil.

Der er tre vigtige motoriske områder, der alle skal udvikles: balance, grovmotorik og finmotorik. Udviklingen sker ikke i en lige linje men i samspillet med omverdenen.

Små børn, der har problemer med både verbal og især nonverbal kommunikation, kan få hjælp i praktiske musiske aktiviteter. Musikaktiviteter er et godt udgangspunkt for at udvikle sociale færdigheder, hvor interpersonel synkronisering fremmer tilknytning (s. 36. ref. Hove & Reisen 2009)

Talrige undersøgelser har vist, at musik har positiv indflydelse på menneskets sociale adfærd gennem hele livet.

En finsk undersøgelse viser, at udvides den fælles musikundervisning til fire timer om ugen, så fremmer det elevernes glæde ved at gå i skole og at det har en positiv virkning på skolens sociale kultur (Eerola & Eerola 2014). Transferstudier har vist, at mange af de færdigheder, der udvikles i musikken, kan overføres til andre aktiviteter, herunder sociale udvikling (Hallam 2010)

Hallam understreger i Kulturstyrelsens rapport fra 2017 at musikundervisningen skal rumme mange typer af aktiviteter – sang, dans, rytmer, lytning m.m. På denne måde kan børn generelt – set/hørt. Udelukkende sangaktiviteter er altså ikke tilstrækkelige.

Kroppens bevægelser i fx dans koordineres både på et personligt plan og på et fælles plan. Det skaber en positiv følelse og det svækker grænsen mellem to personer. Der skabes gensidigt samspil.

Gestik er en form for nonverbal kommunikation, der ikke kan adskilles fra samtalens indhold (McNeill 1992)

Det er et vindue til vores tanker.

Aktiviteter – gestik:

- undersøge ens egen gestik, så den bliver vejledende i stedet for vildledende
- lege med rim og remser og bevægelse
- opmuntre barn/elev til at bruge gestik, når en opgave skal løses

Forskellen på en god og dårlig elev ligger ikke i, hvor megen tid de bruger, men i hvordan de bruger tiden. Bevidst praksis forudsætter, at vi har et formål og en klar fornemmelse for, i hvilken retning vi skal bevæge os.

Kreativ skrivning

Man skal ikke vente på inspiration, men lade den dukke frem, mens man skriver. Kroppen skal være forrest og den har direkte adgang til vores tavse viden.

Spilleregler i forbindelse med en opgave, skal sikre, at man bruger sin energi optimalt og ikke spilder tiden, fordi bevidst praksis er så energikrævende, at man sjældent kan arbejde mere end fire timer med effektiv fokusering hver dag.

Man må gerne slutte midt i et forløb, for hjernen arbejder videre og den har ofte en løsning, når man vender tilbage til arbejdet.

Viden – al slags

Uvidenhed kan ikke tage imod ny viden, derimod kræver det eksisterende kundskaber at bearbejde ny viden. De kundskaber, der er tilegnet med glæde og omtanke er langt mere fleksible end dem, man bare tilegnet sig uden overvejelse.

Kunstneriske aktiviteter er blevet færre/fjernet i folkeskolen og bevægelse er blevet det nye sort, men videnskab og kunst trækker på samme grundlæggende mentale funktioner, men det er særligt i kunsten, at de kan tilegnes.

Vækstmodeller værdsætter tilegnelsen af faktuel viden, der kan sikre styring, evidens og kontrol – målbare områder.

”Om et ansigt, der taler” skriver Kjeld Fredens:

Ansigtsmusklerne skal ligesom kroppens øvrige muskler til gymnastik. Følelsen af glæde sætter sig i de muskler, der er omkring øjnene, og det er ikke svært at skelne mellem et ægte og et kunstigt smil. Når man smiler, så øjnene stråler, sender musklerne signaler tilbage til hjernen om, at man er ægte glad.

Handlinger – typer og tiltag

Når de svageste elever skal løftes, må man ikke overse, at alle elever skal løftes. Forældre skal på banen, lærerne skal på banen, men vi hører intet om, at eleverne skal på banen.

Vedholdenhed, nysgerrighed og engagement er vigtige overvejelser at inddrage, men det betyder ikke at altting skal handle om forandring og udvikling. Der er også værdier, der skal bevares, vedligeholdes og fornyes.

I stedet for at sige, at barnets ytring/ tanke /handling er forkert og dermed iredtesætte barnet – søg i stedet for i barnets hensigter og handlinger. Gå bagom om vær nysgerrig på barnets tankegang.

Overlades barnet til selv at ræsonnere sig frem til et resultat – så løses opgaven udmærket. Barnet skal dog have tillid til at hjælpen er i nærheden fx i kraft af en professionel, der måske oven i købet kan inspirere til nye ræsonnementer.

Næste mulige udviklingstrin – barnet søger mod at løse nye problemer og komme op på næste trin. Små trin eller store er ikke væsentlige. Ligesom hastigheden af bevægelsen til næste trin heller ikke er noget, der skal måles – bare handlingen er i gang.

Lyde og deres betydning

Lyd skabes af bevægelse. Gruset knaser, når vi går på det og græs har en helt anden lyd. Glasset ringer, når vi slår på det – klangfarver træder frem.

De lyde vi hører, når vi bevæger os, fortæller om ting og handlinger og vi sætter det ind i meninger/forståelse. I sproget findes styrke, tempo, tonehøjde og klangfarve – det siger mere en ords betydning. Dette er væsentligt i al kommunikation!!

Ro og urolige børn

Børn spejler sig i andre og derfor kan urolige omgivelser let skabe urolige børn, som umærkeligt stresses mere og mere. Derfor børn stillelege og steder, hvor man kan søge ro og blive væk, være en naturlig del af alles hverdag.

Sang og tale – lytte

Den sproglige udvikling går gennem sangen med barnet.

Tale er en ubrudt strøm af lyde. Barnet skal lære at adskille ordene og fornemme start, del og afslutning på ord. Rytme og betoning er ligeledes vigtige.

Rytmer er kropslige, så derfor er fagter, der understøtter ord i sange vigtig. De er også vigtige for hukommelse – musikalsk og indholdsmæssig hukommelse. Dette er embodiment= kropslig erfaring. Når kroppen danser (inkl. sang og fagter/sanglege) opstår der en tidsbevidsthed, som hænger sammen med den mentale udvikling.

Synssansen er vores stærkeste sans. Sæt derfor begrænsning på skærmtid. Barnet skal lære at lytte og høre. Vi hører alt, men vi lytter kun til det, vi retter opmærksomhed mod. Vi lytter med hele kroppen. Kroppen er resonant som et klaver. Er der for meget at høre (indtryk og lyd) og dermed for megen støj,

hæmmer det lytteevnen. Tre slags lyde bearbejdes forskelligt i hjernen: hverdagslyde, sproglyde og musiklyde.

Lytteforestillingsevner skærper fantasi og erfaringsrammer. Ørerne er vores sociale sans og uden god lytteevne bliver det svært at skabe relationer til andre og dermed også at samarbejde. Kierkegaard beskriver øret som det mest åndelige af vores sanser.

Udvikling

Talent er ikke medfødt, men et potentiale, der kan udvikles. Generne sætter barren for, hvor langt man kan nå. Grænsen er dog langt videre, end man aner.

Individet er hverken formet af gener eller af omgivelser. Individ og omgivelser udvikles sammen.

Hjerne og kultur er også en tandem. Vi er som mennesker udviklet gennem de sidste mange år fx er vores generelle IQ steget med omkring 18 point. (Flynn 2007)

Læring med kroppen forrest

Nysgerrigheden vækkes, når vi undre os.

Udfordringen er ikke bare mere viden men mere sammenhæng.

Læring med kroppen forrest er et billede på at gribe verden, før man kan gribe den, og det er alt andet end modning.

Denne udvikling bygger på kropslige erfaringer. Begreber og abstrakt tænkning er uden menig, med mindre de bygger på en fysisk erfaring.

Det lille barn skal ikke bare lære noget, men også blive til nogen.

Børn skal ikke have at vide, hvordan de skal løse en opgave – de skal have ord på, hvordan de kan komme videre/forbedre og i øvrigt gøre det selv. Den voksne/professionelle er fødselshjælper.

Læring sker i en kropslig konstruktion – at komme i gang og prøve

Læring sker i den situationer, man er i.

Sociale relationer spiller en stor rolle – spejling, kopiering, synkronisering og nonverbal aktion.

Læring sker både i bevidste og ubevidste situationer – person og relationsafhængig.

Logik er kunsten at tænke. Grammatik handler om at kombinere symboler. Retorik er at kommunikere overbevisende.

Beskrivende kontraster

Tonen er lys eller stemmen er mørk. Sammenkædning af farve og lyd. Kroppen og sansernes relation beskrevet med kontraster spiller en vigtig rolle i vores opfattelse af omverden og den måde vi kommunikerer på.

Æstetik

Det er ikke kun en kunstteori. (Dewey 1981).

Vi lægger oplevelserne ud i et virkelighedens rum eller i tankens rum (reel gåtur et bestemt sted eller i tanken) (Laying down of a path in walking – Varela)

Æstetisk er ikke en teknisk rationalitet. Den er hermaneutisk og embodied.

Æstetiske læring bygger på den erfaring, at man er nødt til at forstå helheden for at kunne forstå dens enkelte dele – og omvendt.

Eksempler: tegning fremhæver synssansen /musikken fremhæver høresansen, dansen fremhæver kropslige sansninger osv.

Den sansning, der er i samspil med andre sanser, bliver styrket. Derfor er flere sansninger at foretrække.

Vores sansning er altså multisensorisk. Det sker i handlingen ikke i det færdige produkt, derfor er processen vigtigere end slutproduktet.

Kunst er ikke en luksus, men en nødvendighed i multimodal kommunikation. Så længe kunsten kun betragtes som et instrument til at lære at læse eller regne, taber man begge fronter, fordi man får et teknisk forhold til kunst.

I stedet skal det foregå via... altså via tilegnelsen til og man har dermed en livslang metode.

Nysgerrighed lokker barnet ud af komfortzonen, mens "Skældud er at slå med stemmen" (Erik Sigsgaard) fx skælder forældre ud, kan man altid anvende undskyldning og efterfølgende glæde sig over, at social smerte delvist fjernes med en panodil (Dewall 2010).

Kunst – otte gode vaner

Kunst er i børns udvikling ikke en luksus, men en nødvendighed, fordi de lærer noget, de ellers ikke ville have lært.

Her er 8 gode vaner – kan betragtes som en helhed:

Udvikle et håndværk

Engagement og vedholdenhed

Forestillingsevne

Udtrykke sig

Observation

Refleksion

Overskride grænser og undersøge

Forstå en kunstverden

Herefter dykker Fredens ned i: tegning, anvendt matematik, at arbejde med og forstå fejl, leg, sprog, læsning, mundtlig kultur, poesi, musik, bevægelse, udeskole og drama.

Ofte henviser Fredens til en bog "Tools of the Mind", som omhandler de tidlige udviklingsmuligheder med udgangspunkt i Vygotskys forskning i forbindelse med "Næste udviklingstrin" og stilladsering.

Vygotskij formulerede begrebet zonen for den nærmeste udvikling, som er **det område, hvor barnet sammen med en voksen kan klare opgaver, som det endnu ikke kan klare på egen hånd**. Begrebet har fortsat stor betydning i pædagogik, da det påpeger takten i læringen.

Jeg har bogen, og kan udlåne den, hvis nogen er interesseret. Den er på engelsk.

Bogen er på 280 sider. Jeg har søgt efter relevante pointer og nedskrevet citater fra bogen til børnekulturkonsulenter, der arbejder med børn i børnehave- og skolealderen.